

מבחן זנים מלון סתיו ליצוא ולשוק מקומי

חוקר ראשי: דרול ג'לט

חוקרים שותפים: שמשון עומר – אגף ירקות - שה"מ, נתן מינקובסקי – מו"פ ערבה דרומית סטטוס

רקע, תאור הבעיה ומטרות המחקר:

בעבר היה מלון סתיו גידול מרכזי וחשוב בערבה הדרומית. היקף השטח הגיע ל- 1000 דונם, והיעד המרכזי היה יצוא לאירופה. במשך שנים רבות זנים מטיפוס גליה שלטו במזרעים ותקופת השיווק היתה מסוף אוגוסט עד אמצע דצמבר. חדירה מסיבית לשווקי אירופה מדרום אמריקה של טיפוסים מלונים שונים לפני מספר שנים הביאה לקריסה במחירי השיווק, וירידה דרסטית בהיקפי הגידול ליצוא בערבה. התחרות הקשה בשוק היצוא מחייבת הקפדה רבה על ייצור פרי באיכות גבוהה - חיי מדף ארוכים, רמת סוכר גבוהה, צורה אחידה וגודל מתאים. בשנתיים האחרונות החלה עליה מחודשת בהיקף גידול מלון בערבה הדרומית גם לשווקי היצוא, אך בעיקר מלון מטיפוס אננס כתום לשוק המקומי. מציאת זנים מטיפוסים השונים עם אחוז גבוה של פירות ליצוא ובעל איכות גבוהה יתרום להגדלת הכנסת המגדל וכך ניתן יהיה להמשיך ולגדל גידול זה בסתיו בערבה.

מטרת הניסוי היתה לבחון התאמתם של זני מלון חדשים מטיפוס גליה ואננס כתום בשני מועדי זריעה של אמצע יולי ותחילת אוגוסט.

מהלך המחקר ושיטת העבודה:

הניסוי נערך בחוות הניסיונות של מו"פ ערבה דרומית, וכלל מבחן זנים לטיפוס גליה ותצפית לטיפוס גליה LSL ואננס כתום. טיפוס מלון גליה נזרעו בשני מועדים, ב-25.7.12 וב-6.8.12, וטיפוס אננס כתום במועד אחד ב-6.8.12. עומד האוכלוסיה היה כשלושה עד ארבעה צמחים למטר ריץ תלוי בון ובטיפוס המלון. היבול שנאסף הופרד לאיכות יצוא ואיכות שוק מקומי. המלונים מוינו לגדלים, נספרו ונשקלו. נערכה בדיקת חיי מדף בקירור של 6 מעלות צלזיוס משך 12 ימים ועוד יומיים בטמ'פ' חדר. מלונים אלה נבדקו ע"פ רמת נוכחות כתמים חומים, התמוטטות פנימית, מוצקות, חלילות, ותכולת כלל המוצקים המומסים (T.S.S).

זני הגליה שהשתתפו במבחן היו טרופר, גלורי, תמר, קירן, אמרגל, SA133, GS47, 9000, ו-9010. בתצפית זני גליה LSL וטיפוס סולאר שהשתתפו היו 6051, 61094, Selecto, נטע, ו-3131 Tar. בתצפית זנים של טיפוס אננס כתום השתתפו 208 Tar, 226 Tar, 1015 Tar, 1025 Tar, 8000, 8010, 64053, BHY 118, BHY, BHY 119, 121, ו-BHY 123.

תוצאות עיקריות:

1. טיפוס גליה

א. **יבול:** בשני המועדים לא נמצא הבדל סטטיסטי מובהק בין כל הזנים בפרמטר של יבול משווק למעט בון אמרגל שהניב במובהק את היבול הנמוך ביותר. הזן קירן הצטיין בשני המועדים ביבול ליצוא. הזנים אמרגל, טרופר, גלורי, קירן, ו-GS47 הצטיינו במועד הראשון באחוז פרי המתאים ליצוא, ובמועד השני הזנים אמרגל, SA133, ו-GS47. בשני המועדים הזנים 9000 ו-9010 בלטו ביבול הנמוך ליצוא ובאחוז פרי המתאים ליצוא.

ב. **גודל פרי:** בשני המועדים הזנים SA133 וקירן התאפיינו בפרי גדול במיוחד. הזנים אמרגל ו-9010 התאפיינו בפרי קטן במיוחד (גודל 8-9) במועד הראשון, ובמועד השני הזנים אמרגל, טרופר, גלורי,

9000, ו-9010. הזנים גלורי, תמר, קירן, ו-GS47 התאפיינו בגדלים הרצויים יותר (5-6) מהיבט של יצוא במועד הראשון, ומועד השני הזנים תמר, קירן, GS47, ו-SA133.

ג. **איכות פרי:** במבדק האיכות לאחר השהייה, הזנים נבחנו לפי פרמטרים של העדר נוכחות של כתמים חומים (ג'ינג'ים), מוצקות, התמוטטות פנימית, ורמת T.S.S. כל הזנים בלטו בהעדר ג'ינג'ים לאחר השהייה למעט הזן 9000. הזנים גלורי, תמר, אמרגל, GS47, ו-SA133 הצטיינו במוצקות פרי. הזנים 9000 ו-9010 בלטו במיוחד בהעדר מוצקות. כל הזנים התאפיינו בהעדר התמוטטות פנימית. רמת הסוכר בכל הזנים היתה טובה ובמיוחד בזנים אמרגל, גלורי, קירן, ו-GS47. הזנים 9000 ו-9010 התאפיינו ברמת סוכר נמוכה יחסית ליתר הזנים.

2. תצפית טיפוסית גליה LSL וטיפוסי סולאר

א. **יבול:** בשני המועדים לא נמצא הבדל סטטיסטי מובהק בין הזנים בפרמטר של יבול משווק. הזן נטע הניב את היבול המשווק וליצוא הנמוך ביותר מבין הזנים בשני המועדים. הזן Selecto הצטיין באחוז פרי המתאים ליצוא במועד הראשון, והזן 6051 במועד השני. הזן 61094 בלט במובהק במועד הראשון באחוז פרי המתאים ליצוא הנמוך ביותר מבין הזנים.

ב. **גודל פרי:** במועד הראשון הזן נטע התאפיין בפרי קטן במיוחד (גודל 8-9), והזנים נטע ו-61094 במועד השני. במועד ראשון כל הזנים למעט נטע התאפיינו בגדלים הרצויים יותר (5-6) מהיבט של יצוא, ובמועד השני, הזנים 6051 ו-Selecto.

ג. **איכות פרי:** בשני המועדים כל הזנים התאפיינו בהעדר ג'ינג'ים. במועד הראשון הזנים 6051, 61094, ונטע התאפיינו במוצקות פרי, ובמועד השני הזנים 61094 ונטע. בשני המועדים, למעט הזן נטע במועד הראשון, הזנים התאפיינו בהעדר התמוטטות של הציפה לאחר השהייה. רמת הסוכר היתה טובה בכל הזנים במועד הראשון למעט הזן 6051. הזן נטע התאפיין שוב ברמת סוכר גבוהה במועד השני.

3. תצפית טיפוסית אונס כתום

א. **יבול:** הזנים TAR 1015 ו-TAR 1025 הניבו את היבול הכללי ויבול פרי גדול מעל 1.8 ק"ג הגבוה ביותר מבין הזנים. הזן 8010 הצטיין ביבול פרי מתחת ל-1.8 ק"ג. הזנים TAR 1015, TAR 1025, 8000, 8010, ו-64053 התגלו כבכירים בניבה, והזנים BHY 119, BHY 121, ו-BHY 123 כאפילים מאד. הזנים TAR 226, TAR 1015, TAR 1025, 8010, ו-BHY 123 היו בעלי ציפה בצבע כתום עז ויתר הזנים בעלי ציפה בצבע כתום בהיר עד כתום.

ב. **גודל פרי:** הזנים TAR 1015, TAR 1025, ו-64053 התאפיינו באחוז פרי גדול כאשר אחוז הפרי הגדול נע מ-74 עד 89%. הזנים BHY 119, BHY 121, ו-8010 התאפיינו באחוז פרי קטן כאשר אחוז הפרי קטן נע מ-65 עד 88%.

ג. **איכות פרי:** כל הזנים התאפיינו במוצקות ובהעדר התמוטטות פנימית. בזנים 8000, BHY 121, ו-64053 במיוחד התגלתה בעיה של חלילות באחוזים גבוהים. רמת הסוכר ברוב הזנים היתה סבירה עד

טובה (10.5-11.9%), למעט בזנים 8010, 64053, TAR 1015, ו-BHY 123 שבהם רמת הסוכר
היתה נמוכה (9.6-10.2%).

מסקנות והמלצות להמשך המחקר:

מטרת הניסוי היתה לבחון טיפוס מלון גליה ואננס כתום במגמה למצוא זנים בעלי יכול גבוה עם אחוז גבוה של פירות ליצוא ובעל איכות גבוהה שתתאים לשוקי היצוא והמקומי. על סמך התוצאות, מומלץ להמשיך לבחון בניסיונות את זני הגליה תמר, קירן, GS47, ו-SA133 כאשר גלורי ימשיך לשמש כזן ביקורת. כמוכן, רצוי להמשיך לבחון במסגרת הניסיונות את זני גליה LSL 6051 ו-61094, והטיפוס סולאר, TAR 3131. מתוך טיפוס מלון אננס כתום, מומלץ להמשיך לבחון בניסיונות את הזנים TAR 1015, ו-TAR 1025.